

bolj dragoceno. Skoraj gotovo bi bil vspek markatere bitke še izdatnejši, če bi ne bil sovranski prehitro poučen o naših namerah.

Najbolje bi bilo, da si vzame vsakdo naprej, da se ne briga za take stvari. Pospešiti ali zadržati takega gibanja ne more. Gotove sodbe o namenu ne morejo dati niti vojaški krogi, tem manj še laji. Zakaj bi se tedaj ukvarjali s stvarmi, ki jih ne razumemo? Zastonj se trudijo vojaška oblastva, da varujejo tajnost. Ali kaj to pomaga, če prebivalstvo vse te namere vedno prekrizja? Zlasti bi bilo potrebna velike opreznosti pri takih poročilih pri otrocih in ženah, jim prepovedati, se za to zanimati ali o tem dalje govoriti. Pa tudi na javnih mestih ali v gostilnah naj bi se o tem ne govorilo, akoravno je težko si pridržati interesantno poročilo. Nemški vojak se ne mora samo biti za domovino temveč mora tudi znati molčati, ali naj ne zamore nemški meščan najmanj slednjega?

Pisma iz bojnega polja.

(Izvirni dopisi).

Uničenje letalnega stroja „Città di Ferrara.“

Prijatelj našega lista, spodaještajerski domačin nam piše iz Lussina z dnem 9. junija 1915:

Včeraj zjutraj ob 6. uri so si skuhalo Italijani tukaj polento! Slučaj je bil ta-le: Ob 3. uri 30 min. se je opazilo zrakoplov (italijanski) v smeri proti Reki. Bombardiral je torpedne tovarne in kolodvor. Nato je obiskal lep kos Dalmacije ter jo mislil potem pobrisati čez Lussin v blaženo deželo polente. Pa tukaj ga je zadel zasluzena usoda. Eden naših letalcev ga je prehitel in takoj pozval, naj se uda. Seveda polentariji niso Rusi, da bi takoj dali roke kvišku, pa so začeli streljati s strojno puško na letalca ter ga tudi nekoliko poškodovali. Tega pa je to razjezilo, pa mu je takoj dal eno vročo v trebuh in takoj so svignili plameni več sto metrov visoko iz njega. Naše torpedovke so bile takoj na licu mesta in rešile iz vode 2 oficirja in 5 mož, med temi 2 ranjena na opeklinah, dva oficirja sta se pa že potopila. Zrakoplov je bil nad 63 m dolg in 17 m v premeri. Bil je krasen prizor iz trdnjave v čistem jutranjem zraku, moj prvi te baže v tej vojni. Vjetnike so preblekli v uniforme naših mornarjev in jih prepeljali v Polo. Naš letalec prišel je srečno v Lussin, popravil poškodbe v pol uri in odletel v Polo. Med delom so ga obsipale tukajšnje dame z venci in cvetkami, ki si jih bode gotovo tudi hranil v spomin, kakor tudi mi ves prizor. Pozdrave Ptujčanom!

H.

Hvala in čast kmetski ženi leta 1915.

Kmetica, ta močna, krepka ženska, rediteljica vseh svojih otrok, tovarišica v delu in o okolici trpljenje svojega moža, najzvestejša in najnarmovnejša hčerka matere zemlje: letos se je ilke, sverstila i ona v svetovno borbo, joči neza bitje in nebitje domovine. Z pridejoma je šla polagoma h koncu; led, sneg, vodovje odvorile počasi skupnilo; in potem se je moralo z spuščati lopato, plugom in obrano ter vsem drugim prekih za izknušenim orožjem vrt, polje in vinograd oba. Tode delovati.

Mož ali odraseni sinovi se bijejo kje s Srbi ali Rusi, tako da primanjkuje na vseh koncih edino in krajih delavnih možkih rok. Nevedni bali so i vojne vsled tega, da bode izostala blagoslovljena čeraj je letna žetev; kajti kdo za božjo voljo naj bi im ljuprevjel težko delo obdelavanja zemlje? — Kdo? Toda ne j, kmetica! Nešminkana, edno tužujejo stavna, krepka kmetica! Kmetica, o si ne-katere neokretnosti zbijajo fine, hitre mestne em ve-dame ob vsaki priliki svoje šale, ki v počasni n kraj, boji v svojih žuljavih rokah namesto modernega ridobilemna košaro z zelenjavo ali jajci na sejmische bri. Poprišina; kateri se prefini gospodeki na pešpotu velika, zaničljivo smehljajo in ki se v občevanju z otovega ljudmi prav odkritosrčno vede. Ja, na pešpotu ico po ali po cestah mesta, to je že res! Obiščite jo nja, ki pa enkrat na njenem domu! Ja, sledujte jo od om lučranega jutra do poznega večera v živinskem vedno hlevu, na dvorišču, v kuhinji, na polju, na gnoj-

nem vozu; in čutili bodeite ali sveto spoštovanje, ali pa vam primanjkuje vsak čut za dlovečansko velikost. Kajti res je nekaj veličastnega, biti v svetovnem gospodarstvu tako zanesljivo in neutrudljivo kolesce.

In vi fini, dobro oskrbljeni gospodeki in ve dame, vi ste lahko pomirjeni; v jeseni prinesle bodejo njive in vinogradi ravno tako žetev, kakor da bi živeli v najsočnejšem miru. Zato že skrbi kmetica, pa če ji poteka kri iz prstov. Vi pa smete potem po žetvi vživati zopet pri slastičarju ali v kavarni fini, beli kruhek. Tudi pri obedu, k dobro dišeči pečenki vam ne bode primanjkovalo belega, dobrega kruha. Zato skrbi že kmetica, ta najzvestejša hčerka matere zemlje. S. („Mitteilungen des Vereines Südmark“).

Razno.

Čenjeni naročniki naj oprostijo, ako pride list zdaj pozneje. Naša krivda to ni. Vsled vojne je železniški in poštni promet tako omejen in predrugačen, da prihajajo vsi listi zakasnjeno. Kar je v naših močeh, se bode gotovo storilo, da dobijo cenj. odjemalci „Štajerca“ pravočasno.

Prebiranje 43 do 50-letnih črnovojnikov. Črnovojniška dolžnost se je vršila do 50. leta. Popisati se morajo zato črnovojniki od 43 do 50. leta. Priprava za poznejše prebiranje črnovojnikov, ki pridejo v poštev, bo zahtevala precej časa in se zdaj izvede. Vsi tisti, ki so rojeni v letih 1865 do leta 1872 in tisti letnikov 1873 in 1874, ki so po dosedanjih postavnih predpisih predčasno izstopili iz črnovojniške dolžnosti in ki so zdaj zopet podvrženi črnovojniški dolžnosti, se morajo v svojem bivališču, ko se proglasi dotični razglas, prigrisati pri občini, oziroma pri magistratu. Nova določila o prigrisatvi, osobito o zglasilnih rokih in o izjemah o zglasilni dolžnosti so razvidni iz razglasa. Prigrisati se morajo tako tisti, ki so že služili kakor tudi tisti, ki niso služili, ker bosta pri prebiranju, ki se vrši pozneje, obseženi obe kategoriji. Nova postava o črnovojniški dolžnosti določa, da tisti, ki so še pred 19. letom starosti prostovoljno vstopili v skupno brambno silo, izstopijo iz črnovojniške dolžnosti koncem tistega leta, v katerem dopolnijo svoje 47. leto. To določilo naj se tako tolmači, da je v tem oziru merodajna edino okoliščina, če je pred svojim 19. rojstnim dnevom bodisi kot enoletni prostovoljec ali če je služil radno službeno dobo, prostovoljno vstopil v skupno brambno silo. Merodajen je dan asentiranja. Prigrisati se morajo tako avstrijski kakor tudi tisti ogrski črnovojniki, ki bivajo v Avstriji, prigrisati se pa za zdaj še ni bosensko-hercegovskim obvezancem. Končno se še pripomni, da gre le za pripravo svoječasnega prebiranja zgorajšnjih črnovojniških letnikov, prebiranje in vpoklicanje se izvede pozneje.

Vojno zavarovanje. C. k. namestništvo nam piše: Vojno zavarovalno akcijo pomožnega zaklada za vdove in sirote je pospešilo c. kr. namestništvo za deželno brambo na posebno učinkovit način s tem, da se je priznala zakladu za vdove in sirote za predplačila, ki se dajajo na državni vzdrževalni prispevek v svrbo vplačila vojnih zavarovalnih premij, pravica iztirjanja v smislu § 7 zakona o vzdrževalnem prispevku z dne 26. decembra 1912. Po teh v odloku c. kr. ministerstva za deželno brambo z dne 5. maja 1915, odd. XVII št. 9322 zapopadenih odredbah je pomožni zaklad za vdove in sirote v stanu, omogočiti vsaki rodbini, ki uživa državni vzdrževalni prispevek, da sklene vojno zavarovanje proti čisto malenkostnim polumesečnim vplačilom. Za zavarovanje črnovojnika s K 1000— znaša polumesečna po odbitku od vzdrževalnega prispevka plačljiva premija samo K 3.75. Ta malenkostni znesek bode gotovo vsaka rodbina rada žrtvovala, da se obrani pred bedo v slučaju smrti svojega reditelja. Potrebne tiskovine za sprejetje zglasil k vojnemu zavarovanju bodo v kratkem dospеле k občinskim predstojnikom, župnijskim uradom in šolskim vodstvom, na katera se naj stranke obrnejo. Vrhu tega podeljuje pojasnila radovoljno predsedništvo pomožnega zaklada za vdove in sirote na Dunaju I, Schwarzenbergplatz št. 1 in zastopstvo tega za-

klada v Gradcu, Kaiserfeldgasse št. 19 (Grazer Selbsthilfsverein).

Pobeg vojnih vjetnikov iz jetnišnic. C. kr. okrajno glavarstvo nam piše: Prebivalstvo se s tem živo opozori, da je dolžnost vsakega patrijotično mislečega državljana, po vseh močeh si prizadevati, da se pobegli vojni vjetniki najdejo in izroče najbližnjemu orožniškemu poveljstvu, oziroma da je vsako poročilo o takšnih osebah nemudoma naznaniti bližnjemu oblastvu. Prebivalstvo se svari pred takšnimi pobeglimi vojnimi vjetniki, ki najbrž ogledujejo in pozvedujejo, in se posebno opozori na to, da bi se moral vsakdo, ki bi takšne, pobega sumljive podpiral, jim dajal pomoč, (prenočeval itd.) najstrojje je kaznovati. Posebno velja to za gostilničarje, ki imajo ne glede na te zakonite posledice in zaradi prestopka proti predpisu o zglašenju pričakovati, da se jim odvzame gostilniška obrtna pravica. Prebivalstvo se tudi svari, vojnim vjetnikom civilno obleko prodajati ali darovati, ker se jim s tem pobeg olajša, torej s tem stori kaznjivo dejanje.

Sladkor. Uradno se razglša, da so popolnoma neosnovane vse vesti, da bo zmanjkalo sladkorja ali da se bodo cene znatno zvišale. Zaloga sladkorja so tako velike, da popolnoma zadoščajo in bo vlada z vso eneržijo nastopila proti poskusom nepravilne podražitve. Tudi se bo preprečilo vsako zbiranje zalog. Za slučaj, da v kakem kraju nastopi začasno pomanjkanje sladkorja, je preskrbljeno, da dobe za konsum prihodnjih štirih tednov občine dotični sladkor in to s posredovanjem trgovinskega ministerstva.

Zakon o konfiskaciji premoženja izdajalcev. Uradno se poroča: Število naših sovražnikov se je pomnožilo in monarhija mora svoje moči še bolj napeti, da se jim upre, mora pa tudi vse storiti, da zaduši, če mogoče s primerno ostrostjo vsako izdajalsko početje že v zarodku. Žrtve, ki jih doprinašajo zvesti državljani, ne smejo priti v nevarnost ali pa celo postati brezuspešne, vsled zločinskih dejanj posameznikov. Radi tega je potrebno, da se odraščila moč zakona ojači in da se s kazensko odgovornostjo izdajalca združi tudi jamstvo za škodo, ki bi nastala državi iz njegovega zločina. To je temeljna misel cesarske naredbe, ki jo priobčuje uradna „Wiener Zeitung“. Kdor dezertira kot vojak k sovražniku, kdor dvigne v vojnem času po krivem svoje orožje proti avstro-ogrski monarhiji ali njenim zaveznikom, kdor služi sovražniku z vohunstvom ali sicer z dejanjem ali nasvetom, ta naj bo primoran odškodovati državo za svoj zločin. Zločinsko dejanje mora biti izdajalsko. Ni treba, da bi ravnal storilec v odkitem ali skitem sporazumu s sovražnikom. Izdajalec je tudi tisti, ki sicer nima s sovražnikom nobenih zvez, ki pa počenja dejanja, ki so za sovražnika koristna in ki podpirajo njegove vojne namene. To je glavni znak izdajalskega početja. Izdajalec je dolžan povrniti škodo, ki je nastala neposredno ali posredno iz njegovega početja. Povrh pristojna državi tudi primerna odškodnina, ki jo naj določi sodnik. Da se državi povrači škoda zasigura, je pristupno konfiscirati premoženje obdolženca že tekom kazenske preiskave. Kazensko postopanje se vrši v vojnem času pred vojaškim sodiščem, po sklenjenem miru preide kompetenca na civilna kazenska sodišča. Čim je premoženje konfiscirano, izgubi obdolženec pravico, razpolagati z njim med živimi. Konfiskacija premoženja že umrlega izdajalca je dopustna le tedaj, če je bil izdajalec že pravomočno obsojen in če premoženje dedičem še ni izročeno. Tozadevna končna odločitev spada v kompetenco višjega sodišča.

Občinski svet na Reki razpuščen. Vsled neprestanih sporov med županom Corossacom in občinskimi svetniki je ogrska vlada občinski svet na Reki razpustila ter odredila nove volitve.

V zadnjih 10 mesecih nas je življenje marsičesa naučilo, tako da lahko danes rečemo: navajeni smo, žalibog, že na vse: na poročila o uspehih in na poročila o neuspehih, na upanja in na dvome, na nove vojne napovedi in prelomitve zvestobe, na ranjence, na patrijotične manifestacije, na dejanja občudovanja vredne hrabrosti, na strahotne pomorske katastrofe in veličastne goljufije vojnih liferantov, na 42-centimeterske topove, na okna brez zaves v želez-